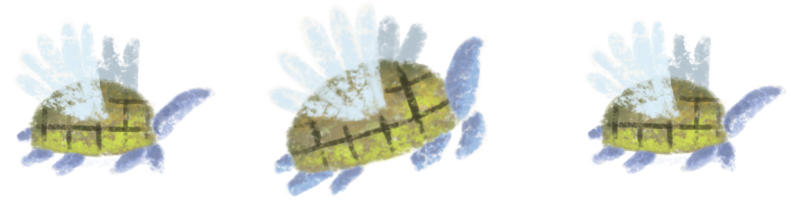

TUTUKĒ'I MARO

1

Yure iye Teatro de Papel del Cuyabeno, ñaja'kowa'ia'ë "Tutukë'i Maro", iye aipë koka këaye toyasikoa ka'je paai këayepi, comunidad Cofán Zábalo akowa'i.

Pedro Mendua re ëtapëpi piisio ao ëakona, jaje paa'ita'a omeni kaaji'i. I ja'kë kato airona saji'i wa'i koesi'i kakë, jayë'ta koo'iye paaji. Jayë'ta wa'ire ko'ekë jo'karepa'ë, wa'ipi peeokona ai so'o saji'i. Wë'e ao ëaju'ikë jayë'ta uteye paa'iji.

I ëtapë piisiyepi ao ëakona kwaasapi i ñekwëre, yaje ukukëre, Pedro ko'awëo kaji'i ja ñami. I ko'a wëo kai ñakëna i ñekwëpi airo yai de'oni ine kapi so'o asakwañoñe.

—Pedro, paayë më'ëre isija'ñe.

2

Ñatamaka i ko'a wëo kaise're sëtani kwasakë uji'i Pedro: "Airo yai kato tutu kë'iapi kwi'ne ku'i këapi i yëyeje. ¿Me yo'kë yë'ë ñekwë ñaraiye paakëni?"

Kwasakë uji'i, jaje paaito "Yë'ëpi saiye ikë'ro."

—Te'i saiye peeoji airo — kako yë'ë ja'ko këa koreme saiye'ni kwasapi.

—Ne wesëa'ñe — kakoa yë'ë pë'koje.

—Airo yai aikoa — këokowa'ia'ë yë'ë pe'ko mamajëje

Pedrore wajë ya'pi itire kwasakëna, jamakarepa te'e sësëko kakapi wë'e sa'roja'a.

—Etani kapi Pedrore —sañu'u-, këkë sikëta'a sewoni saji'i.

Ja sai asakëna Pedrore wajë ya'ye asakwaño, tsoe airore paa'ina.

—¿Jerore paa'iyë'ni nëtërojaiko wa'i? —Seji'i.

—Ai so'ore pai'iyë —sewopi sësëko

Ai so'o sai sitore, ti'awë ya'wë tsëkapëre.

—¿Mësarü ñare yë'ë ñekwë airo yai de'osikëre? —Seji'i Pedro

—Paawë ñañë. Wekore sejë'ë.

3

Sësëko sokëyë ja'a wë'wë mëni seji'i:

—¿Mësarü ñare airo yaire?

—Tsiaya ja'a je'ina ñawë tëjiye repa. Sejë'ë tarire.

—¿Mësarü ñare airo yaire? —Pedro seji'i tarire.

—Paawë ñañë, yo'këta'a je'e jë'ë iñoja'a— de sewowë, Pedro kwi'ne sësëko je'ewë ja tsiayaja'a.

Tsa'ku tayoni, Pedro tomepe tsiayana. Yo'ouna wëwëpi dani kopi a'rikë tsiaya du'i sikëre , jamaka seji'i mësarü ñare yë'ë ñekwëre, airo yai de'osikëre.

—Yë'ë paawë ñañë, yo'këta'a sëjë'ë nasore, jaowa'ipi ñakowa'ia'ë ëmëje'pi si'a we'ña —sewopi wëwë.

4

Pedro tuma nëkakëna, iti tsiaya të'tëpapi utepi sësëko

—Jetore paa'iji airo yai këayë naso.

Asani sa'ë iti këasitona, saijë ti'awë airo yaire.

—¿Ñekwë? —kapi Pedro, këkë sikëta'a.

—Jane, yë'ëa'ë — sewopi i ñekwë airo yai de'o sikëpi.

—¿Me yo'kë yë'ëre ñaraiye paakë'ni?

Airo yai këapi mai airo wa'i peeokona ai so'ona saiye, jaje paa'iona ai so'ona saiye.

—Iye airo wa'i peeoyë jaje yo'kona aona ju'iñë. Paai pa'iwe'ña paa'ikë paani kurare kwi'ne jo'ya yaire aima'këpi kakë ai so'o dai sëkëa'ë, yë'ëpi aikë paa'ito yë'ëre jaso jeonu, më'ë yë'ëre ñañë paaja'këa'ë.

Iyere asakë nëkakëna, Pedrore ai oi ëaye ju'ao, ju'a kona ai tsioja'ji airo yai kë'rona.

—Ñekwë yë'ë si'a nëpi më'ëre ñakë paasi'i kayë.

5

Airo yaije ina tsio jaji'i.

—Ikore isiye yëyë më're. Iye sokëyë mëi sitore paa'iji te'e maro. Sajë'ë. Më'ëpi iye marore ju'i nëkakë kato, më'ëre asa ja'ko wa'ia'ë. Këa jë'ë, iye airo paa'iyere neja saoto, ai so'ona sai ja'ko wa'ia'ë, paai kwi'ne iye airo paa'iko wa'i aiyo'o ja'kowa'ia'ë aopi karakona.

Iyere asakë nëkakë, kwasa ñaja ji'i ine etapë a'sise'e ao ëakona.

Nëkajë koka kajëna, sësëkopi wë'wë mëni kaasapi tutu isi maro. Se isini airo yai saji'i.

—¿Më're yë'ë ñako ja'këa'ni, ñekwë?

—Wësëyë, iye airo kara jaitome. Yo'këta'a si'anë paa'i ja'këa'ë më'ë koo'a wëo kai we'ñaja'a.

Pedro ai kwasakë ko'ipi i ñekwë kase'e këaja'ñere, si'ao wa'i tsisirena këa si'i kakë, iye tutukë'i maro ju'i këaja'ñere kwasakë ko'ipi, i saisi ma'aja'a.

Este cuento fue escrito por:

Paula Terán O.
María Paz Dávila
María Vallejo

Las ilustraciones fueron creadas por:

Paula Terán O.
Y las niñas y niños de la comunidad Cofán de Zábalo:
Auna Yiyaguaje
Jaime Yiyaguaje
Jamil Yiyaguaje
Javier Aguinda
Shaira Yiyaguaje
Samanta Aguinda

Este cuento es libre de derechos de reproducción. Puede ser impreso y difundido por cualquier vía, siempre y cuando mantenga los créditos correspondientes. Libro de distribución gratuita, prohibida su venta.

© 2022 WWF Ecuador

Trabajamos para conservar la
naturaleza para las personas y la
vida silvestre.

juntos es posible™

wwf.org.ec